

СПЛАТА ДО ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ ДИВІДЕНДІВ ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ, У СТАТУТНОМУ КАПІТАЛІ ЯКИХ Є АКЦІЇ (ЧАСТКИ), ЩО ПРЯМО ЧИ ОПОСЕРЕДКОВАНО НАЛЕЖАТЬ ДЕРЖАВІ

PAYMENT TO THE UKRAINIAN STATE BUDGET OF DIVIDENDS OF COMPANIES IN WHICH THE AUTHORIZED CAPITAL CONTAINS SHARES THAT DIRECTLY OR INDIRECTLY BELONG TO THE STATE

Максимець Б.А., аспірант кафедри адміністративного права і процесу, фінансового та інформаційного права
Львівський університет бізнесу та права

Суханов М.О., PhD,
доцент кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права
Львівський національний університет імені Івана Франка

Стаття присвячена аналізу підстав та порядку виплати дивідендів, нарахованих на акції (частки) господарських товариств, що прямо чи опосередковано належать державі.

Встановлено, що держава в особі органу, уповноваженого управляти державним майном, може бути засновником та/або учасником господарського товариства. Її правовий статус не відрізняється від правового статусу інших учасників, що означає, що вона наділена всім комплексом корпоративних прав, зокрема, і правом на дивіденди.

Аргументовано, що господарське товариство є власником майна, переданого йому учасниками товариства (в тому числі і державою) як вклад до статутного (складеного) капіталу. Вказано на колізію між бюджетним й корпоративним законодавством України в частині твердження про наявність у статутному капіталі господарського товариства державної власності. Запропоновано зміни до Бюджетного кодексу України.

Проаналізовано судову практику з досліджуваної проблематики та останні законодавчі зміни до Закону України «Про управління об'єктами державної власності», що стосуються питань розподілу прибутку і збитків, розміру та порядку виплати дивідендів господарських товариств, у статутному капіталі яких є акції (частки), що прямо чи опосередковано належать державі. Акцентовано на послабленні адміністративно-правового впливу при здійсненні корпоративних прав держави, що проявляється, зокрема, у можливості господарського товариства з часткою держави у статутному капіталі самостійно приймати рішення за результатами своєї фінансово-господарської діяльності. Відповідні питання вирішуються вищим органом управління таких господарських товариств. Якщо у статутному капіталі господарського товариства 50 і більше відсотків акцій (часток) належать державі, то пропозиції щодо визначення розміру частини чистого прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів за результатами фінансово-господарської діяльності товариства у відповідному році, надає наглядова рада товариства.

Обґрунтовано необхідність усунення існуючої правової колізії між чинною редакцією Закону України «Про управління об'єктами державної власності» та Законом України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» і Постановою КМУ № 129 від 9 лютого 2024 р.

Звернено увагу на передання податковим органам повноважень щодо нарахування пені на суму дивідендів на державну частку, несвоечасно сплачених господарським товариством, у статутному капіталі якого є корпоративні права держави. Охарактеризовано переваги таких змін в національному законодавстві.

Ключові слова: Державний бюджет України, доходи Державного бюджету України; орган, уповноважений управляти державним майном; дивіденди господарських товариств; частки, що прямо чи опосередковано належать державі; пеня на суму дивідендів.

The article is devoted to the analysis of the grounds and procedure for paying dividends accrued on companies' shares directly or indirectly owned by the state.

It was established that the state, in the form of a state agency which manages state property, can be the founder and/or participant of a business partnership. Its legal status does not differ from the legal status of other participants, which means that it is endowed with the full range of corporate rights, in particular, the right to dividends.

It is argued that the company is the owner of the property transferred to it by the members of the company (including the state) as a contribution to the authorized (compounded) capital. The conflict between the budget and corporate legislation of Ukraine is indicated in the part of the statement about the presence of state property in the company's authorized capital. Amendments to the Budget Code of Ukraine are proposed.

The judicial practice on the studied issues and the latest legislative amendments to the Law of Ukraine On Managing Objects That Are in State Ownership concerning the distribution of profits and losses, the amount and procedure for paying dividends of business companies whose authorized capital includes shares directly or indirectly owned by the state were analyzed. Emphasis is placed on the weakening of the administrative and legal influence in the exercise of the corporate rights of the state, which is manifested, in particular, in the ability of company with a state share in the authorized capital to independently make decisions based on the results of its financial and economic activity. Relevant issues are resolved by the highest management body of such business associations. If 50 percent or more of the shares in the authorized capital of the company belong to the state, then proposals for determining the amount of the part of the net profit directed to the payment of dividends based on the results of the financial and economic activity of the company in the relevant year shall be provided by the company's supervisory board.

The need to eliminate the existing legal conflict between the current version of the Law of Ukraine On Managing Objects That Are in State Ownership and the Law of Ukraine On the State Budget of Ukraine for 2024 and CMU Resolution No. 129 of February 9, 2024 is substantiated.

Attention has been drawn to the transfer to the tax authorities of the authority to charge a penalty on the amount of dividends on the state share, untimely paid by the company, in the authorized capital of which the corporate rights of the state are included. The advantages of such changes in national legislation are characterized.

Key words: State budget of Ukraine, revenues of the State Budget of Ukraine; state agency which manages state property; companies' dividends; shares directly or indirectly owned by the state; penalty on the amount of dividends.

Проблематика дефіциту Державного бюджету України та шляхи його зменшення завжди була предметом жвавих наукових дискусій та викликала значний інтерес

серед економістів, політиків і фахівців у галузі фінансів. Це питання набуло особливої актуальності в умовах воєнного стану, коли наповнення Державного бюджету Укра-

їни є надзвичайно важливим для забезпечення функціонування бюджетної системи України загалом.

Власне Бюджетний кодекс України [1] є тим нормативно-правовим актом, що визначає правові засади функціонування бюджетної системи України, її принципи, основи бюджетного процесу і міжбюджетних відносин та відповідальність за порушення бюджетного законодавства. Саме у п. 17 ч. 2 ст. 29 цього документа зазначається, що до доходів загального фонду Державного бюджету України належить, зокрема, частина чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до державного бюджету відповідно до закону, та **дивіденди (дохід), нараховані на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність.**

Загалом дана норма Бюджетного кодексу України є нібито зрозумілою і зрештою щороку застосовується у практиці. Як зазначається у Додатку 1 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» [2], за відповідною класифікацією доходів у цьому році планується надходження в розмірі понад 66 млрд грн., що безумовно є доволі значною сумою коштів.

Однак, необхідно звернути увагу на певну недосконалість правової термінології та неузгодженість бюджетного й корпоративного законодавства України. Держава в особі органу, уповноваженого управляти державним майном, може бути засновником та/або учасником господарського товариства. Підтвердженням наведеної вище тези є, зокрема, ч. 1 ст. 5 та ч. 1 ст. 10 Закону України «Про акціонерні товариства» [3], згідно з якою держава в особі органу, уповноваженого управляти державним майном, може бути засновником та акціонером відповідного товариства.

Досліджуючи правовий статус держави, як акціонера, варто наголосити на тому, що він змістовно не відрізняється від правового статусу інших акціонерів. Тобто для набуття статусу акціонера у процесі створення чи діяльності акціонерного товариства будь-яка особа, в тому числі і держава, повинна придати акції такого товариства. В результаті держава стає власником акцій товариства, що посвідчують майнові права його власника (акціонера), що стосуються акціонерного товариства, включаючи право на отримання частини прибутку акціонерного товариства у вигляді дивідендів та право на отримання частини майна акціонерного товариства у разі його ліквідації, право на управління акціонерним товариством, а також немайнові права, передбачені законодавством України [4], а акціонерне товариство, як зазначено у ч. 1 ст. 115 ЦК України [5], стає власником майна, переданого йому учасниками товариства у власність як вклад до статутного (складеного) капіталу. Відтак, твердження про наявність у статутному капіталі господарського товариства державної власності є, на нашу думку, не зовсім коректним.

Дискусійним також слід визнати певне ототожнення поняття дивідендів та доходу господарського товариства, власником частки (акцій) якого є держава. Без сумніву, ці поняття пов'язані між собою, проте дивіденд – це частина чистого прибутку акціонерного товариства, що виплачується акціонеру з розрахунку на одну належну йому акцію певного типу та/або класу [3]. На цьому наголошує також і Верховний Суд у своїй постанові від 04 вересня 2019 року у справі № 910/10585/18 [9]. Суд вказує на те, що поняття «дивіденди», що вживається у абзці 6 частини 11 статті 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності», та «частина прибутку», що вживається у абзці 8, очевидно схожі за своїм змістом. Відповідно до законодавчого терміну «дивіденди» і є частиною чистого прибутку акціонерного товариства, що виплачується акціонеру з розрахунку на одну належну йому акцію певного типу та/або класу (стаття 30 Закону України «Про акціонерні товариства»).

При цьому важливо не забувати, що виплата дивідендів може здійснюватися не лише з чистого прибутку за звітний рік. Вона можлива також і з нерозподіленого прибутку та/або резервного капіталу товариства.

Підсумовуючи викладене вище, пропонується формулювання п. 17 ч. 2 ст. 29 Бюджетного кодексу України викласти у такій редакції: «... та дивіденди, нараховані на акції (частки) господарських товариств, що прямо чи опосередковано належать державі».

Із права на частку (акції) в статутному капіталі господарського товариства виникає комплекс корпоративних прав. Держава в даному випадку не є винятком і також наділена всіма корпоративними правами, що належать й іншим учасникам товариства. При цьому, як зазначає Омельчук В.М. [8, с. 222], корпоративні права держави не є виключно об'єктом приватноправових відносин, оскільки їх особливість водночас полягає в тому, що вони виступають і об'єктом адміністративно-правового регулювання.

Корпоративні права, що належать державі у статутних капіталах господарських організацій (корпоративні права держави), є об'єктами управління державної власності згідно з ч. 1 ст. 3 Закону України «Про управління об'єктами державної власності». Із набранням чинності у березні 2024 р. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління» [7] було змінено, зокрема, ч. 5 ст. 11 вищезгаданого Закону, присвячену питанням розподілу прибутку і збитків, розміру та порядку виплати дивідендів господарських товариств, у статутному капіталі яких є акції (частки), що прямо чи опосередковано належать державі.

Раніше зазначена норма встановлювала імперативне зобов'язання господарської організації, у статутному капіталі якої є корпоративні права держави, спрямувати частину чистого прибутку на виплату дивідендів. При цьому відповідні відрахування повинні були становити не менше 30 % чистого прибутку, якщо інше не було визначено законом. Якщо ж рішення про нарахування дивідендів не приймалося у встановлений строк, відповідні організації повинні були сплачувати до державного бюджету частину чистого прибутку у розмірі, визначеному за базовими нормативами відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів, встановлених на відповідний рік, але не менше 30 відсотків. Водночас, на суму дивідендів на державну частку, несвоєчасно сплачених господарським товариством, у статутному капіталі якого є корпоративні права держави, та господарським товариством, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких знаходяться у статутному капіталі господарського товариства, частка держави якого становить 100 відсотків, нараховувалась пеня. Відповідними повноваженнями наділявся центральний орган виконавчої влади, що забезпечував формування та реалізацію державної політики у сфері управління об'єктами державної власності.

Наведені вище приписи тривалий час критикувалися як науковою спільнотою, так і практикуючими юристами. Окрім цього, вони неодноразово досліджувалися судами при вирішенні справ. Так, у вже згаданій вище постанові [9] Верховний Суд виснував, що поняття «дивіденди» та «частина прибутку», що згадуються у абз. 6 та 8 ч. 5 статті 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності», не слід ототожнювати, оскільки обов'язкова сплата частини чистого прибутку до державного бюджету у розмірі базових нормативів, установленому Кабінетом Міністрів України, є прямим наслідком неприйняття рішення про виплату дивідендів. Однак, здійснення обов'язкової виплати частини чистого прибутку до державного бюджету не породжує автоматичного обов'язку здійснювати виплату дивідендів за відсутності відповідного рішення загальних зборів акціонерів.

Важливим в даному аспекті є рішення Конституційного Суду України від 22 липня 2020 року у справі № 3-313/2019 (7438/19) [10], в якому зроблено висновок про те, що передбачений оспорюваними положеннями Закону механізм, який полягає в обов'язковому спрямуванні частини чистого прибутку до державного бюджету без волевиявлення учасників господарської організації, обмежує їх корпоративні права, зокрема таку складову, як правомочність на участь в управлінні господарською організацією. Вказане нормативне регулювання ставить державу у привілейоване становище порівняно з іншими учасниками господарської організації державного сектора економіки, тобто є дискримінаційним, оскільки, визначаючи правові основи управління об'єктами державної власності, законодавець не передбачив можливості спрямування частини чистого прибутку на користь таких учасників у разі неприйняття рішення про нарахування дивідендів. Визнання неконституційним абз. 8 ч. 5 ст. 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» стало передумовою подання низки позовів про стягнення заборгованості з виплати дивідендів та частини чистого прибутку (як приклад, справи № 910/9326/22 [11], № 910/10164/21 [12]). Станом на сьогодні дана правова проблема може вважатися вирішеною як з огляду на формування сталої судової практики, так і завдяки внесеним законодавчим змінам.

Відповідно до чинної редакції ч. 5 ст. 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» рішення про розподіл прибутку і збитків, розмір та порядок виплати дивідендів господарських товариств, у статутному капіталі яких є акції (частки), що прямо чи опосередковано належать державі, приймається вищим органом управління таких господарських товариств у порядку, передбаченому законом.

Виняткова роль в цьому процесі відведена наглядовим радам господарських товариств, у статутному капіталі яких 50 і більше відсотків акцій (часток) належать державі. Вони повинні надати акціонеру пропозиції щодо визначення розміру частини чистого прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів за результатами фінансово-господарської діяльності товариства у відповідному році. А вже загальні збори акціонерів (учасників) такого господарського товариства затверджують розмір частини чистого прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів за результатами фінансово-господарської діяльності товариства у відповідному році, відповідно до Державної дивідендної політики, затвердженої Кабінетом Міністрів України.

Як результат, з однієї сторони варто акцентувати на послабленні адміністративно-правового впливу при здійсненні корпоративних прав держави, що проявляється, зокрема, у можливості господарського товариства з часткою держави у статутному капіталі самостійно приймати рішення за результатами своєї фінансово-господарської діяльності. Держава ж здійснює свої корпоративні права на рівних засадах з іншими учасниками відповідного господарського товариства. В той же час не слід помилюватися, що держава не встановлює жодних правил чи вимог щодо прийняття відповідних рішень господарськими товариствами, у статутному капіталі яких 50 і більше відсотків акцій (часток) належать державі.

Інструментарієм, що використовується в даному випадку, є дивідендна політика нашої держави. Порядок формування та реалізації дивідендної політики держави, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12 травня 2007 р. [13]. Його дія поширюється на всі господарські організації з державною часткою у статутному капіталі, а також на господарські товариства, 50 і більше відсотків акцій (часток, паїв) яких належить господарським товариствам, державна частка у статутному капіталі яких становить 100 відсотків, у тому числі на дочірні підприємства.

Відповідно до цього Порядку суб'єкти управління корпоративними правами держави щороку до 20 березня готують і подають Мінекономіки пропозиції щодо встановлення базових нормативів частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів за результатами фінансово-господарської діяльності господарських організацій у поточному фінансовому році. Останні ж щороку затверджуються Кабінетом Міністрів України. Порівняно із минулим роком такий базовий норматив зріс на 30 %. Так, базовий норматив відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів за результатами фінансово-господарської діяльності у 2023 році становить 80 % [14] для господарських товариств, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави, а також господарських товариств, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких належать господарським товариствам, частка держави в яких становить 100 відсотків, у тому числі дочірніх підприємств.

В аспекті досліджуваної нами тематики встановлення базових нормативів відрахувань частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів, повинно, на нашу думку, розглядатися крізь призму волевиявлення держави, як акціонера. Право держави отримувати дивіденди, нараховані на акції (частки) господарських товариств, що належать державі, є одним із її корпоративних прав, які здійснюються від її імені органом, уповноваженим управляти державним майном. У своїх теоретичних напрацюваннях науковці аналізують різноманітні класифікації корпоративних прав держави, наприклад, залежно від суб'єкта державного управління; рівня корпоративного контролю держави; за ступенем закріплення за державою частки (паketу акцій) [15, с. 33]. Відтак, держава, як власник частки (акцій) в статутному капіталі господарського товариства та володілець корпоративних прав, закріплене загальні приписи (правила) про те, як орган, уповноважений управляти державним майном, повинен реалізовувати її волю в процесі прийняття рішення про розподіл прибутку і збитків, розмір та порядок виплати дивідендів.

Саме в актуальному на даний час формулюванні законодавчих норм держава зменшила свій публічно-правовий вплив на господарські товариства, в яких вона володіє часткою (акціями) у статутному капіталі, при цьому зберігши свою автономність, як учасник (акціонер), з можливістю розпоряджатися власними корпоративними правами, зокрема, й правом голосу щодо питання виплати дивідендів. Якщо раніше обов'язок спрямувати частину чистого прибутку на виплату дивідендів згідно з порядком, затвердженим Кабінетом Міністрів України був у всіх господарських товариствах, у статутному капіталі яких була частка держави (незалежно від її розміру), чим порушувався баланс законних прав та інтересів учасників (акціонерів) господарського товариства, то станом на сьогодні, після внесених змін, обов'язок щодо сплати дивідендів до державного бюджету є лише у господарських товариств, у статутному капіталі яких 50 і більше відсотків акцій (часток) належать державі.

Щодо дочірніх підприємств та господарських товариств, акціонером (учасником) яких є господарське товариство, у статутному капіталі якого 50 і більше відсотків акцій (часток) належать державі, які включені до консолідованої фінансової звітності такого господарського товариства, то вони здійснюють розподіл прибутку за рішенням вищого органу, а в разі прийняття рішення про спрямування частини чистого прибутку на виплату дивідендів – сплачують дивіденди безпосередньо господарському товариству (абз. 6 ч. 5 ст. 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності»).

Принципово важливо вказати на той факт, що аналізовані нами в межах цієї статті зміни до чинного законодавства України щодо управління об'єктами державної власності були прийняті і набрали чинності після прийняття Закону України «Про Державний бюджет України

на 2024 рік» та Постанови КМУ «Про затвердження базового нормативу відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів за результатами фінансово-господарської діяльності у 2023 році господарських товариств, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави». Відтак, зараз існує колізія правового регулювання між відповідними актами, де з одного боку обов'язок затверджувати розмір частини чистого прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів відповідно до Державної дивідендної політики, затвердженої Кабінетом Міністрів України, є лише у господарських товариств, у статутному капіталі яких 50 і більше відсотків акцій (часток) належать державі. На противагу цьому чинними залишаються норми Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік», де у ст. 20 встановлено вимогу щодо господарських товариств, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави, та господарських товариств, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких належать господарським товариствам, частка держави в яких становить 100 відсотків (крім тих, що визначені частиною першою цієї статті), які не прийняли рішення про виплату дивідендів та затвердження розміру річних дивідендів до 1 травня року, що настає за звітним періодом, сплатити до загального фонду державного бюджету та іншим учасникам господарського товариства пропорційно розміру їх акцій (часток) у статутному капіталі господарського товариства частину чистого прибутку в розмірі, визначеному за базовими нормативами відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів, установлені на відповідний рік, але не менше 90 відсотків, до 1 липня року, що настає за звітним періодом.

Думається, що доцільним є усунення цієї законодавчої колізії шляхом внесення змін в окремі нормативно-правові акти з метою уніфікації правового регулювання та забезпечення правової визначеності. Зрештою, важливим є врахування також і тимчасової (на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 12 місяців з дня його припинення чи скасування, але не більше трьох років з дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління») вимоги до вищих органів управління господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, приймати рішення про розподіл прибутку і збитків, розмір та порядок виплати дивідендів відповідно до Державної дивідендної політики, а також визначати частину чистого прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів, у розмірі не менше 30 відсотків та відповідно до Державної дивідендної політики.

І наостанок доцільно наголосити на передачі повноважень щодо нарахування пені на суму дивідендів на державну частку, несвоєчасно сплачених господарським товариством, у статутному капіталі якого є корпоративні права держави. Раніше відповідні функції були покладені на центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері управління об'єктами державної власності. Однак, відтепер такі повноваження є у податкових органів, що вирішує низку практичних проблем та законодавчих прогалин, пов'язаних із стягненням відповідних сум та нарахованих штрафних санкцій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 20.06.2024).
2. Про Державний бюджет України на 2024 рік: Закон України від 09.11.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#n244> (дата звернення: 15.06.2024).
3. Про акціонерні товариства: Закон України від 22.07.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text> (дата звернення: 23.06.2024).
4. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#n3966> (дата звернення: 19.06.2024).
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 25.06.2024).
6. Про управління об'єктами державної власності: Закон України від 21.09.2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text> (дата звернення: 25.06.2024).
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління: Закон України від 22.02.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3587-20#n156> (дата звернення: 25.06.2024).
8. Омельчук В.М. Корпоративні права держави як об'єкт адміністративно-правового регулювання. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. № 1(47), 2024. С. 218–224
9. Постанова КГС ВС від 04.09.2019 р. у справі № 910/10585/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84039578> (дата звернення: 25.06.2024).
10. Рішення Конституційного Суду України від 22.07.2020 р. у справі № 3-313/2019 (7438/19). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va08p710-20#Text> (дата звернення: 22.06.2024).
11. Постанова КГС ВС від 30.08.2023 р. у справі № 910/9326/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113233364> (дата звернення: 25.06.2024).
12. Постанова КГС ВС від 02.02.2023 р. у справі № 910/10164/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108765785> (дата звернення: 25.06.2024).
13. Порядок формування та реалізації дивідендної політики держави, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 12.05.2007 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/702-2007-%D0%BF#Text> (дата звернення: 18.06.2024).
14. Про затвердження базового нормативу відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів за результатами фінансово-господарської діяльності у 2023 році господарських товариств, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави: Постанова Кабінету Міністрів України від 9.02.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/129-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення: 23.06.2024).
15. Чихір'ов В.Л. Сутність та особливості управління корпоративними правами держави. *Юридичний науковий електронний журнал*. Випуск № 5. 2021. С. 32–35.